

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ΣΤΗΝ ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΡΙΩΝ
ΙΕΡΑΡΧΩΝ

Ι.Ναός Οσίου Νίκωνος Σπάρτης 29-01-2011

« Τα μείζονα κοινωνικά προβλήματα κατά τους Αγίους Τρεις
Ιεράρχες και η εποχή μας»

Του Πρωτοπρεσβυτέρου Λάζαρου .Κ. Σκάγκου,

Διδασκάλου- Θεολόγου,

Εφημερίου Μυστρά-Διευθυντή του 3^{ου} 12/Θ Δημοτικού

Σχολείου Σπάρτης

Σεβασμιότατε, κυρίες και κύριοι εκπρόσωποι πάσης Αρχής και εξουσίας του Νομού και της Σπάρτης, αγαπητές και αγαπητοί συν-αδελφοί εκπαιδευτικοί ,όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, φιλέορτη ομήγουρη.

Με την ευκαιρία της αυριανής εορτής των Αγίων Τριών Μεγάλων Ιεραρχών και Οικουμενικών Διδασκάλων, γιορτής της Παιδείας και των Γραμμάτων, συγκεντρωθήκαμε σήμερα ,μετά από πρόσκληση του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Λακεδαιμόνος στον Ιερό Ναό του Πολιούχου και Προστάτου μας, Οσίου Νίκωνος, για να τιμήσουμε και με τον τρόπο αυτό, τη μεγάλη πρόσφορά τους στις επιστήμες και στην « κατά Θεό » μόρφωση του ανθρώπου. Όταν μου ανατέθηκε να ομιλήσω στην επέτειο μνήμη των Αγίων Τριών Μεγάλων Ιεραρχών, αναλογίσθηκα ότι θα ήταν προτιμότερο να αναφερθώ, όχι στα βιογραφικά στοιχεία των Αγίων μας, που κάθε χρόνο επαναλαμβάνονται, αλλά να επικεντρώσω τις ταπεινές μου εγκάρδιες σκέψεις, στα διδάγματα εκείνα που κατά τη γνώμη μου, θέλω να ελπίζω ότι κεντρίζουν ευεργετικά τον καθένα μας, μέσα στην συγκυρία των πολλαπλών και παρατεταμένων κρίσεων που ζούμε όλοι μας.

Όλοι ακούμε και ζούμε καθημερινά την οικονομική κρίση που μαστίζει τη χώρα μας, επεκτείνεται μέρα με τη μέρα στη μεγάλη οικογένεια της Ευρώπης και τείνει να γίνει παγκόσμια ,την κρίση στους αιώνιους θεσμούς της κοινωνίας μας και την κρίση στις διαπροσωπικές σχέσεις μας.

Τα σκηνικό της τραγωδίας του σύγχρονου κόσμου, το απαρτίζουν κυρίως η παράφρονη ανισότητα, η κατάφορη αδικία, η επιφανειακή πνευματικότητα, η παγκόσμια πείνα, η συμπεριφορά των ισχυρών της γης που αιματοκυλούν λαούς, η διαφθορά, η διαπλοκή, οι κοινωνικές αναστατώσεις, οι θρησκευτικές διαμάχες και αντιπαραθέσεις με εκατοντάδες θύματα καθημερινά σ' όλον τον κόσμο οι κοινωνικές διακρίσεις και εξεγέρσεις. Οι τρεις Ιεράρχες μπορούν να απαντήσουν σήμερα ,για τα μείζονα αυτά κοινωνικά προβλήματα, παρότι έχουν περάσει δέκα επτά και περίπου αιώνες από την εποχή τους, που όμως έχει πολλά κοινά στοιχεία, με τη δική μας.

Οι Τρεις Ιεράρχες υπήρξαν φωτισμένες διάνοιες και έζησαν περίπου στον ίδιο αιώνα ,στον τέταρτο αιώνα, το χρυσό αιώνα της Εκκλησίας. Η φιλομάθειά τους, η δίψα για μάθηση και η άριστη επίδοσή στις σπουδές τους κατά τα φοιτητικά τους χρόνια ή στην Αθήνα, γνώριζε περισσότερα από τους καθηγητές του, ενώ ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος προοριζόταν από το δάσκαλό του Λιβάνιο ως διάδοχός του στη σχολή του, ενώ στον Άγιο Γρηγόριο το Θεολόγο του προτάθηκε κατά την αναχώρησή του από το λιμάνι του Πειραιά, καθηγητική έδρα στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας. Όταν αργότερα χειροτονήθηκαν κληρικοί, διακρίθηκαν για την υποδειγματική άσκηση των ποιμαντικών καθηκόντων, την εδραίωση και τη διάδοση της χριστιανικής πίστεως. Είναι σ' όλους γνωστά, το θάρρος του Μεγάλου Βασιλείου μπροστά στις απειλές του αρειανού Μόδεστου, η παραίτηση του Αγίου Γρηγορίου από τον Πατριαρχικό θρόνο της Κωνσταντινουπόλεως για την ειρήνη της Εκκλησίας και το ανυποχώρητο του Ιερού Χρυσοστόμου στις δολοπλοκίες και τις ανήθικες πιέσεις της αυτοκράτειρας Ευδοξίας. Ο χρόνος που έδρασαν και οι τρεις ως επίσκοποι ήταν ελάχιστος. Και όμως ,παρόλο που πέθαναν νέοι και ο χρόνος της δράσεως του ήταν ελάχιστος, το έργο τους υπήρξε τεράστιο.

Ήταν άνθρωποι της θυσίας, προστάτες των πτωχών, τόνιζαν πάντοτε τις υποχρεώσεις τους και όχι τα δικαιώματά τους, ηθικά πανίσχυροι, ψυχικά παντοδύναμοι, ανυποχώρητοι στις οποίες αντιεκκλησιαστικές πιέσεις των εκάστοτε κρατούντων. Ήταν

καθοδηγητές του λαού και όχι δημαγωγοί. Ελεγκτικοί, αλλά και φιλεύσπλαχνοι, φλογεροί και παρηγορητικοί. Μεγάλοι κοινωνικοί επαναστάτες που συγκλόνισαν την ανθρωπότητα, χωρίς να χύσουν έστω και μια σταγόνα αίματος.

Το κυριότερο γνώρισμα της ποιμαντικής διακονίας και των τριών, είναι η πλούσια φιλανθρωπική και κοινωνική δράση, η οργάνωση συσσιτίων για τους πτωχούς, η ίδρυση και λειτουργία ιδρυμάτων, η ενίσχυση των ψυχικά πασχόντων ανθρώπων, η υπεράσπιση των αδυνάτων από την αυταρχικότητας καθώς και της κρατικής εξουσίας.

Ο Μ. Βασίλειος, γιατρός ο ίδιος, ιδρύει τη γνωστή σε όλους μας Βασιλειάδα, μια « πόλη φιλανθρωπίας» στην Καισαρεία της Καππαδοκίας Στο κτιριακό αυτό συγκρότημα οργανώνει το πρώτο δημόσιο νοσοκομείο, το οποίο διέθετε μεγαλοπρεπή ναό, κατοικίες των γιατρών, και του νοσηλευτικού προσωπικού, ειδικές πτέρυγες για λεπρούς και πάσχοντες από επιδημικές ασθένειες, ορφανοτροφεία, πτωχοκομεία και γηροκομεία, περιθάλλοντας και σιτίζοντας 30.000 ανθρώπους καθημερινά, χωρίς καμία διάκριση Ο Άγιος Γρηγόριος γράφει για το δημιούργημα του φίλου του: « Βγες λίγο έξω από την πόλη και θα δεις την καινούργια πόλη, το ταμείο της ευσεβείας...» Και συνεχίζει αντιπαραβάλλοντας την Βασιλειάδα προς τα γνωστά θαύματα της αρχαιότητας βρίσκοντάς τη, ανώτερη από αυτά.(Επιτάφιοςπαρ.63) Συνέλεξε μάλιστα τους εξουθενωμένους από το λιμό και αυτούς και τους πρόσφερε έτοιμο φαγητό, διακονώντας ο ίδιος στα συσσίτια, ενώ έπλενε τις σωματικές τους πληγές ως γιατρός και τους παρείχε πνευματική τροφή και στήριξη με τα λόγια του. Μας γίνεται γνωστό μέσα από τα κείμενα, ότι ο ίδιος συνιστούσε στους επισκόπους της δικαιοδοσίας του, την ίδρυση παρόμοιων με την Βασιλειάδα ευαγών ιδρυμάτων. Έτσι, ίδρυσε ένα δίκτυο υπηρεσιών υγείας στην ευρύτερη περιοχή της Μικράς Ασίας. Με τον τρόπο αυτό ο Μέγας Βασίλειος απορροφούσε τους κοινωνικούς κραδασμούς, που δημιουργούσε η φτώχεια, η αρρώστια, η έλλειψη κοινωνικής προνοίας που κάποτε-κάποτε έφθαναν σε αιματηρές επαναστάσεις και κοινωνικές συγκρούσεις.

Ο Ιερός Χρυσόστομος, που και αυτός σπούδασε εκτός των άλλων επιστημών και γιατρός, χτίζει πολλά νοσοκομεία στην Κωνσταντινούπολη, στα οποία, όπως και ο Μέγας Βασίλειος ,περιποιείται ο ίδιος τους ασθενείς. Πίστευε βαθιά ότι η περιθωριοποίηση των κοινωνικά αδυνάτων δεν συνάδει με το ορθόδοξο ήθος. « Με ποιο δικαίωμα »αναρωτιέται « μπορεί κανείς να περιφρονεί εκείνους, τους οποίους ο Θεός, τόσο τιμά, ώστε να τους δίνει το Σώμα και το αίμα του Υιού Του».Μάλιστα, η επιμονή του να κτίσει το λεπροκομείο, όχι σε κάποια υποβαθμισμένη περιοχή της Κωνσταντινούπολης, αλλά στην πλουσιότερη συνοικία της πόλης, εκεί που ζούσαν οι πλούσιοι οι οποίοι έβλεπαν να μειώνεται η αγοραστική αξία των κτημάτων τους, αποτέλεσε και την αφορμή για την οριστική δίωξή του και το βασανιστικό του θάνατο. Πουλά τα πολυτελή σκεύη και έπιπλα της αρχιεπισκοπής, χάρη των παλιών και νέων ιδρυμάτων, διακόπτει άμεσα την διοργάνωση επίσημων δείπνων στο χώρο της αρχιεπισκοπής και με τα χρήματα που εξοικονομεί σιτίζει καθημερινά 7.000 φτωχούς, χωριστά από τους ξένους και τους διερχόμενους, που ζουν για κάποιο διάστημα στην πόλη. Η επιστημονική έρευνα έχει καταδείξει ότι ο Μέγας Βασίλειος και ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, είναι ουσιαστικά οι κύριοι εμπνευστές ενός δημόσιου συστήματος υγείας, που αργότερα απλώθηκε σ' όλη την βυζαντινή αυτοκρατορία.

Κατά τους Τρεις Ιεράρχες η κοινωνική ευαισθησία δεν είναι εκδήλωση μιας στιγμιαίας ελεημοσύνης ή φιλανθρωπίας. Αντίθετα συνδέεται με την ευχαριστιακή σύναξη και αποτελεί κορυφαία έκφραση της εν Χριστώ ζωής. Έχουμε, άραγε ,αναλογιστεί στην χριστιανική Ευρώπη, την ευθύνη που έχουμε όλοι μας για τη λιμοκτονία των λαών της Αφρικής και της Ασίας; Γιατί δελ δίνουν, ενώ έχουν δεσμευθεί, το 0,7 % του Α . Ε. Π ,για τη ανάπτυξη των φτωχών κρατών; Αν ερχόταν σήμερα ο Μέγας Βασίλειος θα επαναλάμβανε το ίδιο λόγο « Εσύ δεν είσαι πλεονέκτης; Δεν είσαι άρπαγας; Αυτά που δέχτηκες να τα διαχειριστείς καλά, τα κρατάς για τον εαυτόν σου». Ο λόγος του Ιερού Χρυσοστόμου είναι σήμερα επίκαιρος. «Δεν φρίττεις άνθρωπε, δεν κοκκινίζεις από ντροπή

ονομάζοντας επιτιθέμενο αυτόν που αγωνίζεται για το ψωμί του;». Ακόμη με τη στάση μας ωθούμε τα κράτη να εγκλωβιστούν σε ιδεολογίες ή μηχανισμούς που θεωρούν την τρομοκρατία, σαν τη μόνη λύση στην αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων τους. Κατά τους τρεις Ιεράρχες η κοινωνική ευαισθησία δεν έχει όρια

(χρονικά ,εθνικά ή φυλετικά και θρησκευτικά) και φθάνει τα όρια της θυσίας Έτσι η στάση του Μεγάλου Βασιλείου απέναντι στους λεπρούς καθορίζει το μέτρο της σημερινής στάσης μας απέναντι στους ναρκομανείς ή στους φορείς του Aids. Ποια σχέση έχει αυτή των Πατέρων, με τη δική μας; Δεν μπορώ να πιστεύσω ότι μια κοινωνία είναι χριστιανική, όταν διαιρεί τους πολίτες της ,σε κατηγορίες και αρνείται σήμερα για τα άτομα αυτά, τις επιβαλλόμενες υπηρεσίες, όπως εκείνες των διοικητικών υπηρεσιών του Ο.ΚΑ.ΝΑ. ή τη μείωση της κρατικής επιχορήγησης στα ιδρύματα των χρονίως πασχόντων και λοιπών ευαγών εκκλησιαστικών ιδρυμάτων ,όταν σιωπά στον κοινωνικό αποκλεισμό αυτών των ατόμων; Οφείλουμε να καταλάβουμε ότι η ποιότητα του πολιτισμού μιας κοινωνίας, κρίνεται απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες ή στα άτομα που υποφέρουν από τις σύγχρονες γνωστές μάστιγες.

Στο πρόβλημα των κοινωνικών αναστατώσεων, είναι πολύ σημαντική η δράση του Αγίου Γρηγορίου ,ο οποίος εκτός από την αντιμετώπιση των αιρετικών της εποχής του και την προβολή της θεότητας του Χριστού ,εξαιτίας της οποίας ονομάστηκε Θεολόγος, είναι και οι αγώνες του για την επικράτηση της ειρήνης και τον τερματισμό των σχισμάτων, που αναστάτωναν τότε την Εκκλησία και δημιουργούσαν κοινωνικές πολώσεις και συγκρούσεις, πολύ πιο έντονες ,από ότι τα οικονομικά και βιοτικά προβλήματα. Από τα έργα των Πατέρων, φαίνεται ξεκάθαρα ότι, όταν παρουσιάζονται τέτοιες κοινωνικές αναστατώσεις και κοσμογονικές μεταβολές, τότε είναι η ώρα της δράσης της Εκκλησίας. Να ορθώσει το ανάστημά της απέναντι στους ισχυρούς της γης και των αμαρτωλών κατεστημένων και να σταθεί στο πλευρό των αδυνάτων και κατατρεγμένων, όπως έκαναν οι σήμερα εορταζόμενοι άγιοι.

Στο πρόβλημα της κοινωνικής αδικίας, οι θέσεις τους είναι τόσο σύγχρονες, που νομίζει ο κάθε μελετητής των έργων τους ,πως έχουν γραφτεί μόλις τον περασμένο αιώνα και μάλιστα κατά τα διαστήματα των δύο παγκοσμίων πολέμων, των μεγάλων κοινωνικών αναστατώσεων και συγκρούσεων. Για τους Τρεις Ιεράρχες το πρόβλημα της ανισοκατανομής των αγαθών δεν αποδίδεται στο θέλημα του Θεού, ούτε στις φυσικές αιτίες και τυχαία γεγονότα, αλλά σε συγκεκριμένες ενέργειες αυτών που κατέχουν την εξουσία και τον πλούτο. Η κοινωνική αδικία χαρακτηρίζεται από τους ίδιους, ως εκτροπή από τη φυσική τάξη των πραγμάτων, όπως αυτήν την είχε ορίσει ο Θεός. « Οι κοινωνικές ανισότητες δεν είναι θέλημα Θεού», λέγει ο Άγιος Γρηγόριος « ο Θεός δημιούργησε τον άνθρωπο ελεύθερο... Με την πτώση θρυμματίστηκε η αρχική ενότητα και ισοτιμία μεταξύ των ανθρώπων, οι θρασύτεροι με τη βοήθεια του πολιτικού νόμου, τον οποίο κατέστησαν όργανο καταδυναστεύσεως, επιβλήθηκαν στους ασθενέστερους και έτσι οι άνθρωποι χωρίστηκαν σε πλούσιους και φτωχούς και δούλους και σε πολλές κατηγορίες. Εμείς όμως, σαν χριστιανοί, οφείλουμε να αποβλέπουμε και να τείνουμε στην αρχική ενότητα και όχι στην κατοπινή διαίρεση, στο νόμο του Θεού και όχι στον νόμο του ισχυρού» (Περί φιλοπτωχείας PG.35,892 A-B).Είναι πασιφανές ότι ο νόμος του Ευαγγελίου, δηλαδή της αγάπης, της ισότητας, της ελευθερίας, της ειρήνης, δεν έχει τίποτε κοινό με τον νόμο των ισχυρών κάθε εποχής. Ο Μέγας Βασίλειος αναφερόμενος στην αδικία και την αρπαγή του πλούτου από τους κοινωνικά ισχυρούς λέει χαρακτηριστικά; « Χαρακτηρίζονται κλέφτες αυτοί που κλέβουν πορτοφόλια. Δεν είναι όμως αυτοί οι πραγματικοί κλέφτες... αλλά κάποιιοι...που αποτελούν τις πολιτικές αρχές των πόλεων και κρατών, άλλα αφαιρούν κρυφά, άλλα παίρνουν φανερά με τη βία... Κοινωνοί της κλοπής όμως γίνονται και αυτοί που θεωρούνται άρχοντες της Εκκλησίας όταν παίρνουν απ' αυτούς χρήματα...»,για οποιουσδήποτε λόγους. « Αντί να τους ελέγχουν και να τους νουθετούν... εύκολα τους απλώνουν το χέρι... και τους αδύνατους τους μισούν για τις πράξεις αυτές, ενώ τους άλλους που είναι μεγάλοι κλέφτες, τους θαυμάζουν».

Ακούμε και σήμερα τον Ιερό Χρυσόστομο να καταδικάζει με δριμύτητα την κοινωνική αδικία, τώρα που η παγκόσμια « νέα οικονομία»,μεγαλώνει το χάσμα της ανισότητας. « Ο Θεός από την αρχή δεν έκανε τον έναν πλούσιο και τον άλλο πτωχό, αλλά έδωσε σε όλους την ίδια γη. Από πού λοιπόν,- ερωτά- έσύ μεν έχεις τόσα και ο άλλος ούτε μια φούχτα γης;» Διαβάζουμε το Άγιο Γρηγόριο και τον θαυμάζουμε καθώς λέει: « ... φτώχεια και πλούτος εισβάλλουν στην ανθρωπότητα, όπως οι αρρώστιες στον ανθρώπινο οργανισμό. Ο νόμος του χριστιανού, είναι η ισότητα του Δημιουργού Θεού ,δεν είναι ο νόμος του ισχυρού». «...Γίνε στο γείτονά σου πιο πολύτιμος με την αγάπη, γίνε στο δυστυχημένο Θεός, με το να μιμείσαι την αγάπη του Θεού..., το Χριστό να επισκεφθούμε, το Χριστό να υπηρετήσουμε, το Χριστό να θρέψουμε...». Προτρέπει ο Άγιος Γρηγόριος και δακτυλοδεικτεί σε μένα ,σε σένα όλους αυτούς τους σωματικά και ψυχικά άστεγους .Μπορεί να είναι οι Αφγανοί, ή οι Πακιστανοί πρόσφυγες άλλοι στοιβαγμένοι σε κάποιο βαγόνι που βλέπουμε στις οθόνες των τηλεοράσεων στο λιμάνι της Πάτρας. Μπορεί να είναι οι οικονομικοί λαθρομετανάστες που εκλιπαρούν περιφερόμενοι, για ένα μεροκάματο. Μπορεί να είναι και τα παιδιά όλων αυτών, που κατέλαβαν μια θέση στα θρανία των σχολείων που διδάσκουμε, αλλά άραγε κατέλαβαν μια θέση και στις καρδιές μας;

Ο Μέγας Βασίλειος και ο Άγιος Ιωάννης, θεωρούν ότι η κοινοκτημοσύνη είναι η λύση του κοινωνικού αυτού προβλήματος και προτείνουν την πρωτοχριστιανική κοινότητα στην οποία όλα ήταν κοινά, ως πρότυπο για μια δίκαιη κοινωνική οργάνωση των χριστιανικών κοινωνιών. (PG 31,325 A-B).Είναι « άθεοι» ή « παράλογοι» και οπωσδήποτε « λωποδύτες» αυτοί που θησαυρίζουν σε βάρος των άλλων και κρατούν τα πλούτη τους για αποκλειστική τους χρήση. Ο Ιερός Χρυσόστομος ακολουθώντας τον Απόστολο Παύλο χαρακτηρίζει την πλεονεξία των πλουσίων ως ειδωλολατρία. (PG 2,123). Και οι τρεις Ιεράρχες πιστεύουν και διακηρύσσουν πως η μανία του πλούτου και τα συμφέροντα των ισχυρών, ευθύνονται για την κατάντια των κοινωνιών, για την εγκατάλειψη, τους πολέμους, την πείνα

Λόγια ξεκάθαρα, που η αιώνια αξία τους αποδεικνύεται μέσα στην ιστορία συνεχώς. Θα αναφέρουμε δύο παραδείγματα από το σήμερα για του λόγου το αληθές. Η έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον πλανήτη μας, μας πληροφορεί ότι 22 δις δολάρια κατά μέσο όρο δαπανώνται κάθε χρόνο για όπλα, από χώρες της Ασίας, της Μέσης Ανατολής, της Λατινικής Αμερικής και της Αφρικής. Με τα χρήματα αυτά οι χώρες αυτές θα είχαν τη δυνατότητα να εξασφαλίσουν σε κάθε παιδί μια θέση στο σχολείο και να μειώσουν την παιδική θνησιμότητα κατά τα δύο τρίτα μέχρι 2012. Το δεύτερο, το κόστος 216 Τόμαχοκ που εξαπολύθηκαν στον πόλεμο κατά του Ιράκ, μόνο σε μια ημέρα (19-1-1991), αρκούσαν να θρέψουν με τρόφιμα ,το λαό της Αιθιοπίας για έξι μήνες.

Ο διαχρονικός λόγος των Τριών Ιεραρχών μας τονίζει με νηφαλιότητα ότι η έμπρακτη εφαρμογή της κοινωνικής δικαιοσύνης, η αλλαγή των άδικων κοινωνικών δομών, χωρίς αλλαγή συνειδήσεων, είναι ματαιοπονία. Πολιτικές ηγεσίες, αλλά και η κοινωνία των πολιτών, ιδίως των ανεπτυγμένων χωρών, δηλαδή ο καθένας μας ,που ζει σε συνθήκες υπεραφθονίας υλικών αγαθών ,οφείλουν να αναθεωρήσουν τις αξιολογικές τους προτεραιότητες .Οφείλουν να σταματήσουν να εθελοτυφλούν και να θέσουν σε πρώτη θέση, την ουσιαστική αντιμετώπιση του ζητήματος της παγκόσμιας πείνας. Για να γίνει αυτό, πρέπει να υιοθετήσουμε σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο, ξεχασμένες αξίες όπως η υπερατομικότητα, η αλληλεγγύη η συλλογικότητα, η έμπρακτη φιλανθρωπία. Αυτός, κατά τη γνώμη μας είναι ο ασφαλέστερος δρόμος που μπορεί να οδηγήσει σε εξυγίανση του σύγχρονου πολιτισμού, αλλά και σε έμπρακτη αποκατάσταση της κοινωνικής αδικίας, προϊόν της οποίας αποτελεί αναμφίβολα και η έξαρση του φαινομένου της παγκόσμιας πείνας. Σύμφωνα με στοιχεία του Ο.Η.Ε. εκτιμάται ότι κάθε μία ώρα, τουλάχιστον 1.000 συνάνθρωποι μας - σε μεγάλο ποσοστό παιδιά- πεθαίνουν εξαιτίας της πείνας.

Στο θέμα της υπεράσπισης της γυναίκας, σε μια εποχή που βρισκόταν στο κοινωνικό περιθώριο και οι τρεις Πατέρες

αναλαμβάνουν την υπεράσπισή της και αγωνίζονται με σθένος να της δώσουν τη θέση που της αρμόζει στην κοινωνία. Μέσα από τα κείμενα είναι γνωστή η θέση του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου 17 αιώνες πριν, όταν στιγματίζε τη μεροληπτική νομοθεσία υπέρ των ανδρών του κράτους. Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος ερχόμενος σε ρήξη με τις ανδροκρατικές αντιλήψεις της εποχής του, επιλέγει σαν πρώτη μεταξύ των συνεργατών του, μια γυναίκα, την μετέπειτα Αγία Ολυμπιάδα, η οποία αναδεικνύεται σε ηγέτιδα μορφή του χριστιανικού κοινωνικού έργου.

Στο θέμα της ιδιοκτησίας και του πλούτου και οι τρεις μεγάλοι διδάσκαλοι, εκφράζοντας το γνήσιο χριστιανικό πνεύμα, δεν καταδικάζουν την ιδιοκτησία αυτή καθ' αυτή σαν θεσμό, αλλά την κακή χρήση της. Συγκεκριμένα και οι τρεις Πατέρες διαβλέπουν ότι η ιδιοκτησία των οικονομικών αγαθών, είναι θεσμός αποδεκτός, αλλά δε συνδέεται με τη φύση του ανθρώπου, ώστε η απώλειά της να τον αλλοτριώνει. Ο απανθρωπισμός και η αλλοτρίωσή του, δε συνδέονται με την ιδιοκτησία ή όχι των οικονομικών αγαθών, αλλά με την αμαρτία. Η ιδιοκτησία για τους Πατέρες αποτελεί θεσμό, ο οποίος δόθηκε μεν από το Θεό, αλλά συμβατικά, γιατί ήταν πολύ χρήσιμος για τον μεταπτωτικό άνθρωπο. Ανατρέχουν οι Πατέρες στην παραδείσια κατάσταση του ανθρώπου, όπου δεν υπήρχαν ούτε διαιρέσεις, ούτε ανισότητα. Χαρακτηριστικά ο άγιος Γρηγόριος σημειώνει. «... ου βλέπε την πρώτην ισονομίαν, με την τελευταίαν διαίρεσιν ...». Η διάκριση της κοινωνίας σε πλούσιους και πτωχούς είναι απαραίτητη γιατί δίνεται η δυνατότητα στους ανθρώπους να ασκήσουν την ελευθερία τους. Ο Άγιος Ιωάννης παρατηρεί ότι δεν είναι δυνατή η επιβίωση των πλουσίων χωρίς τις υπηρεσίες των πτωχών, ενώ η επιβίωση των πτωχών, γεωργών αγροτών μπορεί να επιβιώσει, ενώ η πόλη των πλουσίων αν στερηθεί τις υπηρεσίες των πτωχών, θα καταστραφεί. Μέσα σ' αυτό το κλίμα των αλληλοεξαρτήσεων μεταξύ των δύο τάξεων, οι Πατέρες βλέπουν τους πλούσιους σαν διαχειριστές της περιουσίας που τους έχει αναθέσει ο Θεός. Απόλυτος κύριος της γης είναι μόνο ο Δημιουργός, δηλαδή ο Θεός, ενώ η

κυριότητα του ανθρώπου είναι κατά ανάθεση. Ο Άγιος Ιωάννης, θέλοντας να τονίσει ότι οι πλούσιοι επιτελούν κοινωνικό λειτούργημα, αναφέρει ότι όσα έχει κάποιος στην κατοχή του, όλα είναι δοσμένα από το Θεό, ενώ χαρακτηρίζει τις φράσεις « εμόν» και « σον», ως λέξεις μικρής σημασίας. Και οι τρεις Ιεράρχες δεν μπορούν να συμβιβαστούν με την υποκρισία μερικών βολεμένων χριστιανών: « Ξέρω πολλούς», λέει ο Ιερός Χρυσόστομος,» που νηστεύουν και προσεύχονται και στενάζουν, επιδεικνύοντας κάθε λογής αδάπανη ευλάβεια, ενώ ούτε ένα οβολό δε δίνουν στους θλιβομένους. Τι κέρδος έχουν από τη υπόλοιπη αρετή τους. Γι' αυτούς η Βασιλεία των ουρανών είναι κλειστή». Και ο άγιος Γρηγόριος συμπληρώνει: «Μη τεντώνεις τα χέρια σου στον ουρανό αλλά στα χέρια των πτωχών. Αν εκτείνεις τα χέρια σου στα χέρια των φτωχών, έπιασες την κορυφή του ουρανού» .Οι Πατέρες, μέσω της διδασκαλίας τους , δεν έχουν σκοπό να ανατρέψουν την υπάρχουσα κατάσταση, όπως αυτή νοείται στο πλαίσιο των ταξικών αγώνων, αλλά μέσω της καλλιέργειας της αγάπης από τη σχολική ηλικία, να εξισορροπήσουν τις αντιθέσεις, ώστε ,ούτε πλούσιος να υπάρχει ούτε, πτωχός.

Στο πρόβλημα έναντι της δουλείας οι Πατέρες, ως ποιμένες του λαού του Θεού, δεν ήταν δυνατό να αγνοήσουν ένα τόσο μεγάλο κοινωνικό πρόβλημα. Στην προσπάθειά τους να διδάξουν τους πιστούς δούλους και ελεύθερους, τα καθήκοντά τους μέσα στα πλαίσια της χριστιανικής τους ιδιότητας, αναφέρονται στο θεσμό της δουλείας και στους λόγους ύπαρξης αυτού του θεσμού. Ο Άγιος Ιωάννης θέτοντας το ερώτημα πως προήλθε η δουλεία, απαντά ότι κύριο αίτιο της δουλείας είναι η πλεονεξία και η αλαζονεία και ότι η δουλεία είναι προϊόν της αμαρτίας. Ο ίδιος αναφέρει ότι κανείς χριστιανός δεν είναι δούλος και δεν διαφέρει σε τίποτε από τον ελεύθερο, εφ' όσον είναι μέλος της Εκκλησίας και αδελφός όχι του κυρίου του, αλλά περισσότερο του Ιησού Χριστού.

Η θέση των Πατέρων έναντι του πολέμου και της ειρήνης διαφαίνεται χαρακτηριστικά στη διδασκαλία τους αλλά και στην λατρευτική ζωή της Εκκλησίας Ο Άγιος Γρηγόριος παρατηρεί

ότι όσοι αγαπούν και επιθυμούν την ειρήνη, προσεγγίζουν το Θεό. Είναι γνωστοί οι αγώνες του για την επικράτηση της ειρήνης και τον τερματισμό των σχισμάτων, που αναστάτωναν τότε την Εκκλησία και δημιουργούσαν πολώσεις και κοινωνικές συγκρούσεις, πολύ πιο έντονες από ό, τι τα οικονομικά και βιοτικά προβλήματα. Η ειρήνη δεν αποτελεί στοιχείο μόνο των ανθρώπινων κοινωνιών, αλλά διέπει όλη την κτίση. Τονίζει, μάλιστα, ότι, όταν πρόκειται για ζητήματα πίστεως και ευσεβείας, προτιμάται ο πόλεμος. Ο άγιος Ιωάννης αναφερόμενος στο περιεχόμενο της σταυρικής θυσίας του Θεανθρώπου παρατηρεί ότι ο Χριστός κατήργησε την έχθρα που προϋπήρχε μεταξύ Θεού και ανθρώπων, ειρηνοποίησε τους ανθρώπους μεταξύ τους και εξαφάνισε τον πόλεμο. Το κοινωνικό πρόβλημα του πολέμου έχει τις ρίζες του στην πλεονεξία του ανθρώπου, δηλαδή στην επιθυμία του για μεγαλύτερη απόκτηση πλούτου...

Σεβασμιότατε, ευλαβές και φιλάγιο εκκλησίασμα. Η σημερινή εποχή χαρακτηρίζεται από μια συνεχή εξέλιξη της τεχνολογίας και μια ταχύτατη αύξηση των επιστημονικών γνώσεων, οι οποίες μάλιστα με το διαδίκτυο, γίνονται καθημερινά και πιο εύκολα προσβάσιμες στους πολλούς. Μερικά από τα μείζονα κοινωνικά προβλήματα, που αδρομερώς θίξαμε απόψε στη σύναξή μας, παραμένουν έντονα. Οι άγιοι τρεις Ιεράρχες μας προσφέρουν το υπέροχο παράδειγμα του βίου τους και της αυτοθυσίας τους, που θα πρέπει να είναι οδηγός στη ζωή μας. Τίμιοι καθώς ήταν με τη συνείδηση τους και συνεπείς στο εκκλησιαστικό ήθος, θα εξοργίζονταν σήμερα με την υποκρισία μας. Όταν η κοινωνία μας υποκρίνεται, φορώντας « το φιλόπρωτο πρόσωπό της» και οι πανίσχυρες πολυεθνικές διαφημίζουν « την κοινωνική τους προσφορά», η πρόκληση, δεν μπορεί να μείνει αναπάντητη. Η ελεημοσύνη δε γίνεται», καταγγέλλει ο Μέγας Βασίλειος, αφού «ο Θεός δεν μπορεί να γίνει συνένοχος ληστών και αρπακτών». Στην εποχή μας αλλά και σε άλλες περιόδους της ιστορίας, που χαρακτηρίζονται από έντονες ιδεολογικές ανακτήσεις, εξετάστηκε η στάση των διαφόρων συστημάτων, έναντι αυτών των προβλημάτων, που απασχόλησαν τις κοινωνίες. Ανάμεσα

σ' αυτές, το ενδιαφέρον των λαών, στράφηκε στην Εκκλησία, στη διδασκαλία του χριστιανισμού, ζώντας το γνήσιο φρόνημα του Ναζωραίου. Οι τρεις Ιεράρχες, ως ποιμένες και γνώστες της χριστιανικής αλήθειας, μεταμόρφωσαν τον άνθρωπο «σε καινή κτίση» και πέτυχαν την ανακαίνιση των ανθρώπων ως προσώπων. Με τον τρόπο αυτό κατάφεραν να δημιουργήσουν διαχρονικά μια στρατιά μιμητών τους. Ένας απ' αυτούς τους μιμητές, είναι και ο Σεπτός Ποιμενάρχης μας, ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Μονεμβασίας και Σπάρτης κ. Ευστάθιος, με μια πανθομολογούμενη πλούσια κοινωνική προσφορά στην Τοπική μας Εκκλησία και όχι μόνο, με τα δέκα και τρία ευαγή ιδρύματα. Πήρε φως από το φως τους και κατάφερε να φωτίσει και συνεχίζει να φωτίζει για τριάντα ολόκληρα χρόνια τον ευλογημένο τόπο μας και τους συνανθρώπους μας.

Αναρωτιέμαι ταπεινά και κλίνω την ομιλία μου, ποιος φοβάται σήμερα με τέτοιους επισκόπους και με μια τέτοια ζωντανή Εκκλησία; Ποιοι θέλουν την Εκκλησία σήμερα στο περιθώριο της κοινωνικής μας ζωής; Να γνωρίζουν όλοι εκείνοι που κατά καιρούς βάζουν εναντίον της, ότι δύναμή της, δεν είναι η ολίγη εναπομείνασα περιουσία της μετά την παραχώρηση της, σε ακτήμονες και ενδεείς τον περασμένο αιώνα, αλλά ο ίδιος ο Κύριος Ημών Ιησούς Χριστός, ο παρατεινόμενος στους αιώνες δια μέσω των Αγίων Του, οι οποίοι Άγιοι, όπως και οι τρεις φωτισμένες προσωπικότητες, αποτελούν κριτήριο και μέτρο της ζωής των χριστιανών κάθε εποχής.

Σας ευχαριστώ.